

UČITELJSKI Tovarish

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Toariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K pol leta . . . 5— „ četrt leta . . . 2-50 „ posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h „ „ dvakrat . . . 12 „ „ „ trikrat . . . 10 „ za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisha
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Pozor!

Cenj. naročnikom, ki so zaostali z naročnino na „Učit. T.“, so se poslali izkazi o zaostali naročnini. Prav neljubo bi nam bilo, ako bi morali izterjevati s sod. plačil. nalogi.

Vsi cenj. naročniki, ki so pozabili na svojo stanovsko zavednost in organizacijsko dolžnost, se vljudno prosijo, da se je čimpreje zavedo in poravnajo naročnino za leto 1910. Bodimo najprvo sami sebi v spodbuden zgled!

Upravništvo.

Atentat na slovensko posest.

Narodno nasilje postaja na Štajerskem od dne do dne hujše. Pa ni čuda, Slovenci so se pričeli malo bolj zavedati in s tem se je omejilo nemško prodiranje proti jugu, kar je podkrepilo nemški šovinizem. Mi nismo zagovorniki in ne prijatelji šovinistiških načel, temveč stojimo odločno na stališču narodne strpnosti — v toliko, kolikor se ista giblje v mejah pravičnosti, a s pogojem izključitve vsakršnih predpravice.

O vprašanju šolskega nadzornika za mariborski okraj smo že razpravljali in to, kar smo le domnevali, se je v resnici izvršilo. Da je bil ta nadzorniški okraj slovenska posest, nam izpričuje dejstvo, da so nadzorovanje skoro petdeset let vodili slovenski nadzorniki in sicer: Robič, Schreiner, Bezjak in Schmoranz. Skoro obsejumevno je bilo, da pride namesto g. Schmoranzerja, ki je bil dosedanj nadzornik za slovenske šole v mariborskem okraju, a je bil sedaj imenovan za risarskega učitelja na mariborsko učiteljsko — kak Slovenec. Tembolj smo bili uverjeni, da sodi na to mesto le Slovenec, ker se je pod Marchetovom naučnim ministrom ustanovilo posebno mesto okrajnega nadzornika za nemške šole na Sp. Štajerskem, ki se nahajajo izven avtonomnih mest. Toda kakor se na Kranjskem sploh ne gleda več na pravila pedagogike in dobrobit šolstva pod ero barona Schwarza & comp. — klerikalcev, tako se tudi na Štajerskem dela krivica slovenskemu šolstvu in učiteljstvu. S tem, da se je imenovalo na Schmoranzerjevo mesto Dreflaka, se je prizadejalo spodnještajerskemu šolstvu, kakor tudi učiteljstvu in vsemu Slovenstvu novo klopoto in če se jo bo mirno preneslo, se jo bo preneslo po krivdi klerikalcev.

Ne klerikalcev, saj so bili vendar oni isti, ki so pustili mirno pasti slovensko posest v nemške roke, v kljub temu, da se jih je na nevarnost opozarjalo. „Mi, in mi sami!“, so povzdigovali ti mogočnejši V. L. S. in kakor mogoče se tu kažejo, tako mogoče je njih narodno izdajstvo. In prišla bode „Straža“, da se izbruh hujškarij in blatnj učiteljstva, da bi pa opravičila ta čin in ga zagovarjala, oziroma se zavzela za stvar, tega ne bode storila.

Da, še več! Prišel bo „Slovenec“, ki bode imenoval vse to, da se sploh kdo poteza za slovenskega nadzornika — „komedijantstvo“. Prodajmo na Štajerskem slovensko šolstvo

Nemcem, kakor smo ga darovali na Kranjskem demoralizaciji in kakor je prodal že davnej dr. Šusteršič Koroško in še danes s koroškim Slovenstvom kupčujejo klerikalni poslanci to je geslo in program šolstva V. L. S. Vajeni smo že narodnega izdajstva, kakor smo vajeni demoralizacije od klerikalne strani.

Menimo, da je imenovanje nadzornikov v naših narodno obmejnih krajih vendar toliko važno vprašanje, da bi se tudi klerikalci lahko malo zanimali za to, če bi jim bilo sploh kaj do ohranitve našega šolstva. Pa naj bode, ker učiteljstvo še nima toliko moči, da bi samo lahko odpomoglo pri reševanju tako važnih vprašanj položaju in rešitvi, bomo pa zapisali ta fakt, kot nov spomenik — na račun V. L. S.

Torej zato ima ljudstvo mariborskega okraja svoje poslance, da še ne vedo in se ne zanimajo niti za to, kadar se kratijo pravice njih volileem, ker menimo, da je s šolstvom tudi ljudstvo interesovano. Ljubše jim je, da prodajo slovenski narod, kakor da bi se zainteresirali in zavzeli za vprašanja, pri katerih je interesovano tudi napredno slovensko učiteljstvo.

Na skupno delo!

Dne 26. avg. t. l. se je vršil v Trstu shod narodno-radikalnih abiturientov in abiturientk srednjih šol in učiteljskih. V lepem številu zbrana mladina je ob tej priliki podala razveseljiv dokaz, kako vestno in resno ter vsestransko se je pripravila k delu za prospeh slov. naroda. Nekoč ni bilo tako; nekoč je ta mladina prirejala razne abiturientske veselice in plesse, danes se posvetuje na shodih predno se razide po slov. domovini. Časi so pač resni! Vsa nada v boljše prihodnost slov. naroda leži skoro izključno na naši mladini, in opravičeno.

Vsa predavanja so bila vseskozi temeljita; debata zanimiva. Dossledno pa se je poudarjalo pri vsaki točki sodelovanje akad. mladine z učiteljstvom.

Kot se je že v slednjem času opazilo o marsikateri priliki, tako se je tudi na tem shodu jasno videlo, kako ve ceniti mlajša generacija slov. inteligence učiteljstvo in njegovo delo. To nam daje pogled v jasnejšo bodočnost. Da, rama ob rami na skupno delo! Naraščale bodo od leta do leta naše vrste, in uspehi ne bodo izostali.

Rama ob rami koraka že koroško slov. učiteljstvo s koroško akad. mladino, rama ob rami delata na prosvetnem polju že delj časa tržaško učiteljstvo in trž. akad. mladina, in kamerkoli se ozremo po slov. domovini, povsod se porajajo slični pojavi. Beseda zadobiva realno obliko. Skupni so naši cilji, skupno bodi naše delo! V tem geslu je naša zmaga.

A vi tovariši in ve tovarišice, ki ste na tržaškem shodu dokazali temeljitost svoje priprave in navdušenje do dela, zanesite to svojo sveto navdušenje v razna naša učiteljska društva, ki bodo z veseljem sprejela take delavce, tako dobro oborožene soborilce. Vaš zgled pa

naj vleče ostalo mladino na naših učiteljskih. Potem ne bo daleč čas, ko bomo slednjega neznačajnega uskoka med nami izročili dežel-nemu muzeju v Ljubljani. V kratkih potezah naj sledi poročilo o zborovanju samem.

Zborovanje je otvoril po 9. uri zjutraj sklicatelj Lemež s primernim pozdravom na vse udeležence.

Tov. Ferdo pl. Kleinmayr je shod pozdravil v imenu trž. učiteljstva; tov. Valentič, istrski dež. poslanec, v imenu istrskega učiteljstva in naroda, ki ga zastopa, G. iur. F. Perhavec je izročil pozdrave akad. dr. „Balkan“, iur. Šemrov pa pozdrav eksekutive nar. radikalnega dijaštva. Pozdravila sta še akademik Krivic v imenu „Prosvete“ in g. Batista v imenu trž. abiturientov.

Nato je bilo izvoljeno predsedstvo shoda: g. Trošt, [predsednik; g. Benčina in tovarišica Šavli, podpredsednica.

Poročevalce so poslali listi: „Edinost“, „Jutro“ in „Učit. Tov.“

Prvi referat je bil: „Narodno radikalna struja kot kulturna struja“, poročal abiturient Goričan.

Temeljito je razpravljal o stališču nar. rad. struje nasproti narodni, verski in socialni ideji.

Narod ji je največja socialna enota. Kdor hoče delati za človeštvo, mora v prvi vrsti delati za narod. Vera je zasebna stvar vsakega. Ali kdor hoče vero izrabljati v dosego postranskih namenov, proti temu se nar. rad. struja postavi v odprt boj. V socialnem pogledu pa je napredek posameznika važen faktor za napredek celega naroda. Napredek naroda pa mora zajeti vse stanove istega; prospeh vseh stanov je prospeh naroda. Vendar je v prvi vrsti pomoči kmetskemu in delavskemu stanu, ker sta pomoči najbolj potrebna. To so v glavnem ideje referata.

V debati se je oglasil iur. Krivic, ki je še obširneje pojasnil verski program nar. rad. struje.

Drugi referat je bil: „Slovenska žena“, poročala abiturientka tov. Rusova. Referat nas je po svoji točnosti in temeljitosti naravnost presenetil.

Obširno je razpravljala referentinja o ženskem pokretu sploh, ter o istem pojavu med slov. ženstvom, ki si je tedaj ustanovilo svoj list „Slovenka“. Ta list, dasi vseskozi pomanjkljiv in brez prave direktive, je bil vsaj vidni znak ženskega pokreta na Slovenskem, zdaj niti tega znaka ni več, in ves pokret slov. ženstva stagnira. Pričeti treba skoro znova, z ustanovitvijo splošnega ženskega društva, v katero pa ne bodo imele pristop samo „rodoljubne dame“. Društvo naj temelji na strogo demokratični podlagi. Dosedaj je slov. ženstvo le „delovalo“, a delalo jako malo. Razumljivo je to nekoliko, ker pravih šol ni. Podala je referentinja še par nasvetov, v katerih, že obstoječih društvih, in v kakšni smeri naj slov. žena dela za napredek naroda.

Referat, sprejet z oduševljenjem bo izšel v celoti v podlistku „Edinosti“, ali skoro neobhodno potrebno bi bilo, da bi ga gđe. tovarišica izročila tudi „Učit. Tov.“, da bodo njene besede našle odmev v naših tovarišicah.

Itak je njen referat v prvi vrsti namenjen učiteljem, ki so — izvzete redke izjeme višje izobrazbe — najizobraženejše slov. žene.

V debati so se oglasili tov. Kolečarjeva, tov. F. pl. Kleinmayr, iur. Krivic, Zorman, gospa Maša Gromova.

Tov. Kleinmayr je dejal, da je žensko vprašanje produkt socialnega razvoja; ne da se to vprašanje samostojno rešiti, temveč v zvezi s splošnim soc. vprašanjem. Na to naj se nikoli ne pozabi. Zahteva izobražene matere, da bodo odgojile izobražen zarod. V četrtem letniku žen. učiteljske uvede naj se pouk o ženskem pokretu. (Konec prih.)

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

„Počitniški tečaj“.

Končno hočemo danes še nekaj navesti pred otvoritvijo tečaja.

Počitniški tečaj v Mariboru za slovensko učiteljstvo, ki ga priredi naša „Zveza“ v dneh 5., 6. in 7. septembra, se vrši v mali dvorani „Narodnega doma“.

Predavatelji so: dr. Fran Ilešič, profesor c. kr. učiteljskega in predsednik „Slovenske Matice“ v Ljubljani. — L. Lavtar, profesor c. kr. učiteljskega v Mariboru. — Dr. L. Pivko, profesor c. kr. učiteljskega v Mariboru. — Dr. L. Poljanec, profesor c. kr. gimnazije v Mariboru. — Henrik Schreiner, ravnatelj c. kr. učiteljskega v Mariboru in predsednik „Slovenske Šolske Matice“. — Dr. Anton Schwab, zdravnik v Celju.

Pregled ur.

	Ponedeljek	Torek	Sreda
8—9	Schreiner: Seksualna vzgoja.		
9—10	Lavtar: Pojmovanje geometrijskih funkcij.		
Polurni odmor.			
10 ¹ / ₂ do 11 ¹ / ₂	Dr. Poljanec: Pepel.	Dr. Poljanec: Zdravilnost rastlinskih organov	Dr. Poljanec: Deževnik
11 ¹ / ₂ do 12 ¹ / ₂	Dr. Pivko: V službi narodnoznanstva II.		
Opoldanski odmor			
3—4	Dr. Ilešič: Ilirska doba s posebnim ozirom na Stanko Vraza.		
4—5	Dr. Schwab: Higijena ust in zob.	Dr. Pivko: V službi narodnoznanstva I.	
5—6			

Število predavaj: 8. Število ur: 17.

Vsebina predavanj.

I. Pedagoško predavanje:

Seksualna pedagogika. Ravnatelj H. Schreiner. Vsak dan od 8—9 ure. Tri ure.

1. Spolna etika.

a) Pomen spolnega nagona z osebnega, narodnega in državnega stališča.